

PRELEGERE ACADEMICĂ DE ZIUA LIMBII ROMÂNE

Zece ani la rând, la 31 August, tribuna Academiei este oferită unor personalități marcante ale vieții publice. Forumul academic se întrunește într-o ședință festivă a Asambleei pentru a audia o conferință publică prilejuită de Sărbătoarea Națională „Limba noastră”. În anul curent, aceasta a fost susținută de Valeriu Matei, Membru de Onoare al Academiei Române, director al Institutului Cultural Român „Mihai Eminescu” din Chișinău.

Întitulată *Un sfert de veac de revenire la normalitate lingvistică în Republica Moldova*, prelegerea academică a evocat nu doar evoluțiile din anii 1987-1989, care au precedat evenimentul istoric de la 31 August 1989 – legiferarea limbii române și reintroducerea alfabetului latin, ci și, printr-un amplu material factologic, întreaga mișcare de rezistență anticomunistă din perioada ocupației sovietice. „Revendicările mișcării democratice de eliberare de sub jugul sovietic pot fi mai lesne înțelese doar raportându-le la politica diabolică de asimilare națională promovată de regimul comunist sovietic.” – a spus oratorul. În opinia sa, astăzi, trebuie reglementate, prin voință politică și act legislativ, măsuri de protecție a limbii oficiale a statului de poluare și denaturare, precum și de utilizare a ei în toate sferele vieții publice.

În discursul inaugural al evenimentului, președintele AȘM, acad. Gheorghe Duca, a menționat dubla semnificație a sărbătorii din anul curent: un sfert de veac de la revenirea la grafia firească a limbii române – alfabetul latin și două decenii de la expunerea indubitabilă, univocă și fără drept de apel a comunității științifice privind denumirea corectă a limbii de stat (oficiale) a Republicii Moldova – limba română. El a propus ca documentele în original: Hotărârea Prezidiului Academiei de Științe a Moldovei din 9 septembrie 1994, Declarația Adunării Generale a Academiei de Științe a Moldovei din 28 februarie 1996, precum și Opiniile specialiștilor-filologi să fie transmise și să constituie o expoziție permanentă la Muzeul Național de Istorie a Moldovei.

Președintele AȘM a mai spus, că întreg corpul academic trebuie să-și asume responsabilitatea pentru elaborarea și promovarea actelor normative ce vizează reabilitarea Comisiei Naționale pentru Funcționarea Limbilor. Totodată, el a pledat pentru finalizarea Monumentului Limbii Române, idee pe

care o lansase anul trecut și care s-a soldat cu organizarea, în premieră, a unui Concurs internațional și selectarea proiectului câștigător. Autorii proiectului, sculptorii români Vlad Basarab și Andrei Ciubotaru, au conceput Monumentul Limbii Române în formă de carte deschisă în plan circular, alcătuită din 20 de plăci din cupru în formă de file, pe care vor fi gravate fragmente din capodoperele literaturii române.

Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, a menționat în discursul său că decretarea limbii române ca limbă oficială constituie unul din cele mai semnificative evenimente din istoria Republicii Moldova. „Omagiul nostru se îndreaptă către sutele de mii de cetățeni care au adus prin votul lor la loc de cinste limba română.”

El a specificat că, fără îndoială, legislația lingvistică a avut, la începuturi, o importanță enormă pentru procesul de afirmare socială a limbii române în condițiile Republicii Moldova. Cu trecerea anilor însă caracterul defectuos și ambiguu al legislației lingvistice a paralizat aplicarea ei în practica socială și a blocat inițierea unui dialog echitabil între etniile conlocuitoare. În cei 25 de ani de funcționare a limbii române pe teritoriul Republicii Moldova în calitate de limbă oficială, legea în cauză nu și-a realizat pe deplin scopul urmărit: cea mai mare parte a concetățenilor noștri alolingvi nu cunosc limba curentului etnic majoritar. Actele emise de administrația publică centrală și locală continuă să fie elaborate în română și rusă. Multe instituții de relații cu publicul recunosc drept limbă de comunicare numai limba rusă. O situație similară se atestă și în mass-media.

În opinia președintelui republicii, pentru a soluționa problemele legate de funcționarea limbii române în Republica Moldova, se impune realizarea, în regim de urgență, a unui ansamblu de reforme structurale consistente. El consideră că discuțiile superficiale și adeseori inutile ar putea să dispară odată și pentru totdeauna, dacă problemele legate de denumirea limbii, de lingvistică, de literatură, de istorie și de cultură ar fi delegate Academiei de Științe (așa cum se procedează, de exemplu, în Franța sau în România). În cei 25 de ani de la adoptarea legislației lingvistice, Academia de Științe, în repetate rânduri, și-a expus opinia atât în chestiunea denumirii corecte a limbii noastre, cât și în problema elaborării unei legislații noi, a unei politici lingvistice de stat bine articulate și a unui program concret de implementare a acesteia în viață.

Eugenia Tofan
Centrul Media al AȘM